

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ ОХОРОНИ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE STRATEGIES OF INDUSTRIAL PROPERTY PROTECTION IN UKRAINE AND OTHER COUNTRIES

Володимир ХАУСТОВ,
кандидат технічних наук,
учений секретар Державної установи
«Інститут економіки та прогнозування»
НАН України, Київ

Volodymyr KHAUSTOV,
Ph.D. in Technical Sciences,
academic secretary of Public Institution
“Institute for Economics and Forecasting”
of the NAS of Ukraine, Kyiv

Україна поступово втрачає потенціал реалізації національної інноваційної політики та політики у сфері охорони інтелектуальної власності. За результатами дослідження встановлено, що в Україні, попри всі рекомендації науковців та експертів, які викладені в численних наукових публікаціях, матеріалах науково-практичних конференцій і парламентських слухань протягом останніх десятиліть, ця система не стала наріжним каменем інноваційної стратегії й реалізації політики реформ.

Проблемами стратегій та політики інноваційного розвитку опікуються провідні вітчизняні й зарубіжні вчені, міжнародні організації та науково-дослідні установи. Аналізу та проблемам інноваційного розвитку присвячені спеціальні доповіді Всесвітнього економічного форуму, Всесвітньої організації інтелектуальної власності, Світового банку, Організації економічного співробітництва й розвитку, Єврокомісії тощо. Проте, незважаючи на значну кількість публікацій, питання розроблення та практичної реалізації інноваційної стратегії розвитку економіки України та підвищення ефективності національної системи охорони інтелектуальної власності постало надзвичайно гостро в умовах сучасного етапу реформ.

При цьому необхідно враховувати найважливіші тенденції у сфері інновацій та охорони інтелектуальної власності, визначені експертами Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) [1, с. 3].

По-перше, суттєво змінилася роль інтелектуальної власності (ІВ). Підвищена увага до знань, поява нових, активних в інноваційній діяльності країн і бажання захищати свої винаходи за кордоном, дали поштовх зростаючому попиту на охорону ІВ, що вийшла за межі вузькоспеціалізованого кола тем для професіоналів і стала відігравати центральну роль у стратегіях компаній і державній політиці інновацій.

По-друге, компанії та держави інвестують історично безпрецедентні кошти в створення нематеріальних активів – нові ідеї, технології, проекти, бренди, організаційні ноу-хау й бізнес-моделі, які активно захищаються відповідними охоронними документами на право власності.

По-третє, діяльність з винаходів нових продуктів або процесів стає більш інтернаціональною й відкритою за своїм характером.

По-четверте, ринки знань та об'єктів права інтелектуальної власності стали центральною ланкою рухливого й безупинно мінливого інноваційного процесу. Владні структури законодавчо стимулюють передачу знань та об'єктів права ІВ від науки – компаніям, тим самим підсилюючи ефект державного

дослідження. Більш того, спільно розроблені ідеї обмінюються й продаються через нові платформи й через посередників.

Дослідження експертів показують, що в розвинутих країнах (країнах з високим доходом на душу населення) 80% приросту продуктивності всієї економіки забезпечується за рахунок інновацій [1, с. 6].

Метою статті є аналіз досвіду вдосконалення стратегій та інноваційної політики окремих країн світу та напрямів його використання при формуванні національної стратегії інноваційного розвитку України та реалізації структурно-інституційних реформ.

Відомо, що розвинуті країни мають високоефективні системи охорони інтелектуальної власності, які є стрижнем національних інноваційних систем. Водночас розвинуті країни надають усіляку допомогу розвитку систем охорони ІВ у менш розвинутих країнах, що дозволяє більш ефективно забезпечувати пріоритети винахідництва та поширення знань й технологій на зовнішніх ринках.

Так ВОІВ в останні роки розширювала діяльність, спрямовану на сприяння розробці й реалізації національних стратегій у сфері інтелектуальної власності, які покликані створити більш сприятливі умови для інновацій і творчої діяльності в країнах, що розвиваються, включаючи найменш розвинені країни (НРС) і країни з перехідною економікою.

Зокрема, експертами ВОІВ розроблено «Руководство по разработке стратегии в области интеллектуальной собственности в странах с переходной экономикой», яке має рекомендаційний характер для урядових органів країн з перехідною економікою. Фахівцями ВОІВ дане Керівництво розроблено з метою дати можливість урядам країн з перехідною економікою оцінити доводи на користь створення стратегії в сфері інтелектуальної власності й запропонувати шляхи її узгодження з урядовою стратегією в галузі економіки й культури з погляду

заохочення творчості й інновацій» [3, с. 22]. Адже країни з перехідною економікою істотно відстають від економічно розвинутих країн у вимірі рівня цивілізованих відносин в сфері ІВ.

До кінця 2014 року національні стратегії або плани розвитку в сфері ІВ були або вже прийняті, або перебували в стадії завершення в 37 країнах (21 країна в Африці, дві країни в Арабському регіоні, вісім – в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні й шість – у регіоні Латинської Америки й Карибського басейну), з яких 17 відносяться до числа НРС. Крім того, деякі країни з перехідною економікою або прийняли національні стратегії в сфері ІВ (Словенія, Туреччина

У статті викладено основні результати дослідження щодо досвіду використання потенціалу інтелектуальної власності та інновацій у забезпеченні ефективного економічного зростання. Обґрунтовано, що важливим і вкрай необхідним інструментом реалізації сучасної економічної політики для країн з ринком, що формується (до яких відносять пострадянські країни та Китай), є стратегія інтелектуальної власності та інновацій. Успішність такої політики визначається значним покращанням позицій країни у рейтингу Глобального індексу інновацій.

The article presents the main results of a study on the experience of using the potential of intellectual property and innovation in providing effective economic growth. The author proves that an important and essential tool for implementing modern economic policy for emerging markets (which include post-Soviet countries and China), is a strategy for intellectual property and innovation. The success of such a policy is indicated by a significant improvement in the country's position in the ranking of the Global Innovation Index.

й Таджикистан), або приступили до розробки нової стратегії (Болгарія, Грузія, Польща й Туркменістан) [2, с. 16]. За оцінками, успішне здійснення національних стратегій у сфері ІВ впливає на національну економіку, якщо порівнювати її показники з показниками країн, що перебувають на аналогічному рівні економічного розвитку.

При цьому слід враховувати, що глобальний ринок вимагає послідовної й погодженої системи інтелектуальної власності з інтересами як окремих країн, так і розвитку світового господарства. З цією метою були розроблені різні юридичні інструменти, такі як договори, адміністративні функції яких виконує ВОІВ, а також Угода щодо торговельних аспектів прав інтелектуальної власності (ТРИПС, СОТ), Європейська патентна конвенція, різні директиви Європейського Союзу, нормативні акти Євразійської патентної організації (ЕАПО) і модельні закони Міжпарламентської Асамблеї країн СНД.

Діяльність ВОІВ щодо допомоги у розробленні стратегій не оминула регіон СНД. На відміну від формального відношення влади України до рекомендацій ВОІВ щодо взаємоузгодження стратегій у сфері інтелектуальної власності з іншими стратегіями економічної політики, насамперед інноваційної, інші країни СНД в останні роки розробили та затвердили такі стратегії на найвищому рівні.

Так, Стратегія Республіки Білорусь у сфері інтелектуальної власності на 2012-2020 роки Затверджена Постановою Ради Міністрів Республіки Білорусь №205 від 02.03.2012 року. У вступній частині Стратегії визначено, що з урахуванням процесів глобалізації сучасне управління економікою здійснюється з урахуванням торговельних аспектів інтелектуальної власності, патентно-правових характеристик ринків і ґрунтується на використанні інструментів охорони, управління й захисту інтелектуальної власності. Основними цілями державної політики Республіки Білорусь в сфері інтелектуальної власності є: у короткостроковій перспективі – завершення формування інституціональних основ функціонування національної системи інтелектуальної власності, що відповідає актуальним і перспективним потребам економіки й суспільства; у довгостроковій перспективі – комплексна інтеграція національної системи інтелектуальної власності в соціально-економічну політику держави й підвищення на цій основі конкурентоспроможності економіки Республіки Білорусь.

Постановою Уряду Киргизької Республіки №593 від 23 вересня 2011 року затверджена Національна стратегія розвитку системи інтелектуальної власності й інновацій в Киргизькій Республіці на 2012-2016 роки з метою розвитку системи інтелектуальної й інноваційної діяльності, спрямованої на створення умов для ефективного використання інтелектуальної власності й інновацій в економічному, соціальному й культурному розвитку. У Постанові відзначено, що дана Національна стратегія розроблена Державною службою інтелектуальної власності Киргизької Республіки (Киргизпатент) за участі ВОІВ з урахуванням передового досвіду міжнародного співтовариства, на основі нових реалій і світових тенденцій, а також у зв'язку із завершенням у 2010 році Державної програми розвитку системи інтелектуальної власності Киргизької Республіки «Інтелект», затвердженої постановою Уряду від 5 грудня 2000 року №712. Стратегія покликана забезпечити подальше вдосконалення нормативної правової бази, а також процедур надання правової охорони на об'єкти інтелектуальної власності, підвищення рівня захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, формування державного патентного фонду, стимулювання інтелектуальної творчості й комерціалізацію об'єктів інтелектуальної власності. Метою Національної стратегії є сприяння розвитку економіки знань шляхом удосконалення системи інтелектуальної й інноваційної діяльності. Визначені завдання й основні пріоритети, спрямовані на досягнення поставленої мети. Очікуваний результат – створення середовища, в якому інтелектуальна власність дозволить новаторам і творчим діячам підвищити економічну

вигідність своєї роботи й підняти економіку країни в інтересах бізнесу, дослідників, творців і суспільства, а в цілому зміцнити економічну конкурентоспроможність.

У Таджикистані в червні 2013 року презентовано проєкт Національної стратегії у сфері інтелектуальної власності на 2014-2020 роки. Стратегія визначає поточний стан і подальший розвиток національної системи інтелектуальної власності, мету, завдання й конкретні заходи в цій сфері. Стратегія покликана сприяти розвитку творчості, винахідництва, підприємництва й затвердженню країни як рівноправного партнера на міжнародній арені, створенню соціально-економічної, культурної, організаційної й правової основи для інтеграції національного інтелектуального потенціалу в регіональний і міжнародний потенціали. Особлива увага приділена заходам для подальшого розвитку національної системи інтелектуальної власності у сфері навчання, підготовки кадрів, а також щодо інформування цивільного суспільства про роль інтелектуальної власності, стимулювання й охорону досягнень наукових досліджень і захист прав інтелектуальної власності.

Уряд Республіки Вірменія схвалив Стратегію Республіки Вірменія про захист інтелектуальної власності своєю постановою від 10 червня 2011 року (текст Стратегії розміщений на офіційному сайті патентного відомства республіки).

Національна стратегія щодо захисту інтелектуальної власності підготовлена і в Азербайджані. Підсумкова редакція документа включає 30 конкретних довгострокових цільових напрямків, зокрема прописано 90 покрокових заходів у сфері охорони авторських прав.

У Казахстані Указом Президента від 4 червня 2013 року №579 затверджено Концепцію інноваційного розвитку Республіки Казахстан до 2020 року, в якій містяться окремі норми охорони інтелектуальної власності.

Постановою Уряду Республіки Молдова №880 від 22.11.2012 затверджено Національну стратегію у сфері інтелектуальної власності до 2020 року [4]. Ця стратегія є найбільш повною з усіх, які розроблені в країнах СНД, і заслуговує на огляд окремих положень. У вступі зазначено, що Національна стратегія у сфері інтелектуальної власності до 2020 року визначає перспективи національної системи інтелектуальної власності, стратегічні цілі, специфічні заходи й дії щодо їх реалізації. Наголошено, що, «незважаючи на досягнуті успіхи, Республіка Молдова продовжує зіштовхуватися з рядом проблем у сфері інтелектуальної власності: недостатнім освоєнням результатів інтелектуальної творчості й інноваційної діяльності, що становить основу конкурентоспроможної економіки, заснованої на знаннях; високим рівнем піратства й контрафакції, що становить підвищений ризик для економічної безпеки країни й здоров'я вітчизняного споживача; недостатньою участю власників об'єктів права інтелектуальної власності у діях щодо захисту прав інтелектуальної власності, що значно знижує ефективність застосування заходів по захисту прав інтелектуальної власності; крайньо низьким використанням малими й середніми підприємствами (МСП) потенціалу інтелектуальної власності; більшою кількістю випадків несумлінної конкуренції й подачі заявок на реєстрацію об'єктів інтелектуальної власності; низьким рівнем культури у сфері інтелектуальної власності; відсутністю прозорості в діяльності організацій щодо колективного керування авторськими й суміжними правами й т.д. Фактично інтелектуальна власність ще не стала ключовим фактором в економічному, соціальному й культурному розвитку країни. На сучасному етапі інтелектуальна власність відіграє найважливішу роль у знаходженні рішень для економічного зростання, розвитку й конкурентоспроможності, для трудової зайнятості й росту рівня добробуту населення як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються. Як правило, промислові сектори, що базуються на правах інтелектуальної власності, істотно сприяють економічному розвитку. Чіткий, сильний і ефективний режим прав інтелектуальної власності є життєво важливою умовою для залучення прямих іноземних

інвестицій, просування наукових досліджень і розробок, а також трансферу технологій» [4].

У тексті Стратегії наведено: «Відповідно до висновків Організації економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР) сильний захист прав інтелектуальної власності позитивно корелює із прямими іноземними інвестиціями: 1% зростання числа патентів відповідає зростанню на 2,8% прямих іноземних інвестицій, а поліпшення на 1% захисту авторських прав і товарних знаків збільшує прямі іноземні інвестиції відповідно на 3,8% і 6,8%. З іншого боку, слабкі права інтелектуальної власності є серйозною перешкодою для міжнародного ліцензування у сфері технологій і скорочують, головним чином, прямі інвестиції в програмне забезпечення і фармацевтичний сектор. Не менш ніж 25% американських, німецьких і японських фірм у сфері високих технологій відмовилися від прямого інвестування або інвестування за допомогою спільних підприємств у країни, що розвиваються, зі слабким режимом прав інтелектуальної власності» [4].

Національна стратегія у сфері інтелектуальної власності Республіки Молдова має на меті визначення необхідних умов для розвитку й консолідації відповідної юридичної, інституціональної й соціальної бази для створення, охорони, керування й повного використання потенціалу інтелектуальної власності, які сприяли б розвитку національної конкурентоспроможної економіки, заснованої на знаннях і інноваціях.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що більшість країн СНД в останні роки врахувала рекомендації ВОІВ і прийняла нові стратегічні документи у сфері охорони інтелектуальної власності, які ув'язуються з іншими напрямками економічної політики та мають сприяти інноваційному розвитку країн. Окремі положення цих стратегічних документів доцільно використати при розробленні Стратегії у сфері інтелектуальної власності України.

Заслугує на увагу й досвід Китаю у сфері інтелектуальної власності. Так, в останні роки Китаю вдалося стимулювати розвиток вітчизняних інноваційних продуктів за допомогою реалізації комплексу планів і заходів.

Зокрема, в 2005 Державна рада Китаю прийняла середньостроковий і довгостроковий державний план розвитку науки й техніки на період 2006–2020 років, відповідно до якого політика «розвитку вітчизняних інновацій», або «самостійних інновацій», стала офіційно частиною національної стратегії Китаю. Надалі кілька відомств, включаючи Провідну групу Державної ради з науки, техніки й освіти під керівництвом голови гряди, Національну комісію з розвитку й реформ (НКРР), міністерства науки й технологій, фінансів, інформації та інших, приступили до спільної роботи з формування конкретних заходів реалізації даної політики. Така політика багато в чому пояснює надвисокі темпи патентування й реєстрації товарних знаків китайських компаній, про що неодноразово наголошувалося у спеціальних звітах ВОІВ та рейтингах інновацій.

У 2008 році був прийнятий документ «Основні принципи національної стратегії у сфері ІВ» (далі – Стратегія). Цей документ був розроблений з метою підвищення потенціалу Китаю у створенні, використанні, охороні й адмініструванні ІВ. Стратегія спрямована на вирішення питань удосконалення режиму ІВ, сприяння створенню й використанню ІВ, посилення охорони ІВ, запобігання зловживань ІВ, сприяння розвитку культури ІВ. Також у Стратегії сформульовані специфічні завдання щодо видів об'єктів ІВ, а також щодо об'єктів ІВ, які мають оборонне значення.

Стратегією передбачені певні заходи щодо реалізації вищевказаних завдань: збільшення потенціалу зі створення ІВ; заохочення комерціалізації й використання ІВ; прискорення розвитку правової системи у сфері ІВ; удосконалення правозастосовної діяльності у сфері ІВ; посилення адміністрування у сфері ІВ; розвиток посередницьких послуг для прав ІВ; розвиток людських ресурсів у сфері ІВ; сприяння розвитку культури ІВ; розширення міжнародних обмінів і співробітництва з питань ІВ.

Таблиця. **Позиції окремих країн у рейтингах Глобального індексу інновацій, 2012 та 2015 роки**

Країна/економіка	ГІ-2012 ранг	Субіндекс інн. витрат 2012	Субіндекс інн. рез. 2012	ГІ-2015 ранг	Субіндекс інн. витрат 2015	Субіндекс інн. рез. 2015
Китай	34	19	55	29	21	41
Молдова	50	30	79	44	31	74
Російська Федерація	51	49	60	48	49	52
Білорусь	78	75	80	53	58	73
Вірменія	69	68	73	61	51	69
Україна	63	47	78	64	47	84
Грузія	71	81	63	73	86	67
Казахстан	83	105	67	82	107	75
Азербайджан	89	94	85	93	103	89
Киригизстан	109	131	90	109	118	94
Таджикистан	108	109	111	114	106	115
Узбекистан	127	137	100	122	127	112

Джерело: складено автором за даними [5; 6].

У листопаді 2011 року в Китаї офіційно стартувала «Національна стратегія розвитку патентної системи (2011-2020)». У документі закладено чотири основні принципи:

1. Розвиток будуватиметься з урахуванням поточного міжнародного становища Китаю і його ролі у світовому співтоваристві.
2. Держава бере на себе роль координатора й організатора робіт з реалізації «Стратегії». В основу використання патенту має бути покладений ринковий механізм. Держава має намір використовувати різні заходи щодо заохочення патентною діяльністю: грошові премії, бонуси й поліпшення житлових умов для винахідників; податкові пільги для фірм і організацій, що активно використовують патенти.
3. Суспільні інтереси у використанні інтелектуальної власності повинні бути враховані, а права на неї надійно захищені. Зловживання правами на ІВ повинні бути виключені.
4. Реалізація «Стратегії» повинна враховувати диференційований підхід до розвитку окремих галузей економіки при суворому дотриманні загальної концепції розвитку патентної системи. Мова йде про виділення пріоритетних напрямків розвитку таких напрямків в економіці й виробництві, як альтернативні джерела енергії (сонячна й вітрова), інформаційні й телекомунікаційні технології, розвиток паливних елементів при виробництві автомобілів тощо.

Завершуючи огляд стратегій у сфері інтелектуальної власності та інновацій, проаналізуємо зміни позицій зазначених країн у глобальних рейтингах інноваційної діяльності.

В останні роки на перше місце серед індексів інноваційної діяльності вийшов Глобальний індекс інноваційної діяльності (ГІ), який видається спільно Корнельським університетом, школою бізнесу INSEAD і ВОІВ. Цей Індекс став неоціненним інструментом порівняльного аналізу, за допомогою якого директивні органи, керівництво компаній та інші зацікавлені сторони можуть відслідковувати прогрес на постійній основі.

Зокрема, ГІ дозволяє на постійній основі проводити оцінку факторів, що впливають на інноваційну діяльність, і має такі характеристики: огляди щодо 141 країни, включаючи дані, місце в рейтингу, сильні й слабкі сторони, розраховані на основі 79 показників, що дозволяють оцінювати елементи національної економіки, у яких протікають інноваційні процеси. Рейтинг ГІ 2015 році розраховувався як середнє двох субіндексів: субіндексу інноваційних витрат та субіндексу інноваційних результатів. Елементи субіндексу інноваційних витрат розділені на п'ять основних груп: (1) інститути; (2) людський капітал і дослідження; (3) інфраструктура; (4) рівень розвитку ринку й (5) рівень розвитку бізнесу. Субіндекс інноваційних результатів відбиває фактичні результати таких зусиль у розбивці за двома основними групами: (6) результати в галузі знань і технологій і (7) результати творчої діяльності.

Якщо порівняти зміни позицій окремих країн у рейтингах Глобального індексу інновацій та характерні риси стратегій у сфері інтелектуальної власності та інновацій (табл.), то можна зробити певні висновки.

По-перше, країни, які розробили гармонізовані (взаємопов'язані) стратегії у сфері інтелектуальної власності та інновацій, значно покращили свої позиції у рейтингу ГІ лише за 3 роки, зокрема: Білорусь – на 20 позицій, Вірменія – на 8, Молдова – на 6, Китай – на 5 позицій, увійшовши до топ-30 найбільш інноваційних країн.

По-друге, більшість країн пострадянського регіону не спромоглися розробити взаємоузгоджені стратегії у сфері інтелектуальної власності та інновацій. Це не могло не позначитися на якості інноваційних процесів та не дозволило поліпшити позиції у рейтингу ГІ як за загальним індексом, так і за субіндексами.

ВИСНОВКИ

Україна не використовує потенціал реалізації національної інноваційної політики та політики у сфері охорони інтелектуальної власності як складових політики реформ на шляху євроінтеграції. У розвинутих країнах 80% приросту економіки забезпечується за рахунок інновацій.

Розвинуті країни поширюють досвід інноваційного розвитку й охорони інтелектуальної власності на країни із середніми та низькими доходами, у тому числі пострадянські країни. Важливу роль у поширенні досвіду відіграє ВОІВ, зокрема щодо допомоги у розробленні стратегій інтелектуальної власності та їх взаємоузгодження з іншими стратегіями економічної політики, передусім інноваційної. Більшість країн СНД та Китай в останні роки розробили та затвердили такі стратегії на найвищому рівні, чітко дотримуються намічених заходів та термінів їх виконання.

Позитивним результатом діяльності влади Китаю, Білорусі, Вірменії та Молдови у сфері інтелектуальної власності та інновацій є значне покращання позиції у рейтингу Глобального індексу інновацій лише за 3 роки.

Складові Глобального індексу інновацій мають стати інструментом порівняльного аналізу, за допомогою якого владні структури, науковці та інші зацікавлені сторони повинні відслідковувати прогрес розвитку сфери інтелектуальної власності на постійній основі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доклад о положении в области интеллектуальной собственности в мире 2011. Меняющийся облик инноваций [Электронный ресурс] / Всемирная организация интеллектуальной собственности. Серия ВОИС «Экономика и статистика». – 186 с. – Режим доступа: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/ru/wipo_pub_944_2011.pdf.
2. Доклад Генерального директора Ассамблеям ВОИС 2015 г. [Электронный ресурс] / Публикация ВОИС № 1050R/15. – 32 с. – Режим доступа: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/ru/wipo_pub_1050_15.pdf.
3. Руководство по разработке Стратегии в области интеллектуальной собственности в странах с переходной экономикой [Электронный ресурс] / ВОИС. Версия 2. 2010. – 21 с. – Режим доступа: http://www.wipo.int/export/sites/www/dcea/en/pdf/Revised_Guidance-final-Rus.pdf.
4. Постановление Правительства Республики Молдова «О Национальной стратегии в области интеллектуальной собственности до 2020 года» №880 от 22.11.2012 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://agepi.gov.md/pdf/law/h_880_2012-ru.pdf.
5. The Global Innovation Index 2012. [Electronic Resource] / INSEAD and WIPO 2012. – 464 p. – Mode of access : URL <http://www.globalinnovationindex.org>.
6. The Global Innovation Index 2015. [Electronic Resource] / INSEAD and WIPO 2015. – 451 p. – Mode of access : URL <http://www.globalinnovationindex.org>.

REFERENCES

1. Report on the situation in the field of intellectual property in the world, 2011. The Changing Face of Innovation. World Intellectual Property Organization. WIPO's series "Economics and Statistics". Available at: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/ru/wipo_pub_944_2011.pdf [in Russian].
2. Report of the Director General of WIPO Assemblies in 2015. WIPO Publication no. 1050R/15. Available at: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/ru/wipo_pub_1050_15.pdf [in Russian].
3. Guidelines for the Development Strategy in the field of intellectual property in countries with economies in transition. WIPO, version 2, 2010, 21 p. Available at: http://www.wipo.int/export/sites/www/dcea/en/pdf/Revised_Guidance-final-Rus.pdf [in Russian].
4. Resolution of the Government of the Republic of Moldova "On the National Strategy in the field of intellectual property until 2020" no. 880 of 11.22.2012. Available at: http://agepi.gov.md/pdf/law/h_880_2012-ru.pdf [in Russian].
5. The Global Innovation Index 2012. INSEAD and WIPO 2012, 464 p. Available at: <http://www.globalinnovationindex.org>.
6. The Global Innovation Index 2015. INSEAD and WIPO 2015, 451 p. Available at: URL <http://www.globalinnovationindex.org>.

UKRAINIAN JOURNAL ЕКОНОМІСТ

Український журнал
«ЕКОНОМІСТ»
з 2011 року
представлений
у міжнародній економічній
наукометричній
базі RePEc.

У зв'язку
з розширенням
розміщення публікацій
в RePEc з 2013 року
змінюються вимоги
до змісту статей.
Уважно слідкуйте
за інформацією в наступних
номерах журналу і на сайті
<http://ua-ekonomist.com>